

DRAGSFJÄRD SÖDERLÅNGVIK NÖJIS

Provutgrävning av en stenåldersboplats

Henrik Asplund 1989

DRAGSFJÄRD, SÖDERLÅNGVIK, NÖJIS

Avslutande provutgrävning av en
stenåldersboplats 20.-21.05.1989

DRAGSFJÄRD, SÖDERLÅNGVIK, NÖJIS

Avslutande provutgrävning av en
stenåldersboplats 20.-21.05.1989

Kommun : Dragsfjärd
By : Söderlångvik
Gård : 1:60
Ägare : Föreningen Konstsamfundet r.f.

Grundkarta : 1034 11 (C)

Koordinater : x 6661 85-92
y 1579 49-70
z c. 32-35 m ö h

Fynd : TYA 516:1-32
Tidigare fynd : TYA 243:1-24
: TYA 275:1-14
: TYA 327:1-31
: TYA 389:1-25
: TYA 471:1-88

Rapportens innehåll : 3 sidor
4 bilagor

Tidigare undersökningar :

Henrik Asplund 1985, Dragsfjärd, Söderlångvik, Nöjis,
Provutgrävning av en stenåldersboplats 19-20.05.1984.

Henrik Asplund 1985, Dragsfjärd, Söderlångvik, Nöjis,
Kompletterande provutgrävning av en stenåldersboplats
01.06.1985.

Henrik Asplund 1987, Dragsfjärd, Söderlångvik, Nöjis,
Kompletterande provutgrävning av en stenåldersboplats
24-25.05.1986.

Henrik Asplund 1988, Dragsfjärd, Söderlångvik, Nöjis,
Kompletterande provutgrävning av en stenåldersboplats
15-17.05.1987.

Henrik Asplund 1989, Dragsfjärd, Söderlångvik, Nöjis,
Kompletterande provutgrävning av en stenåldersboplats
28-29.05.1988.

1

År 1989 avslutades provundersökningen av stenåldersboplatsen kallad Nöjis i Söderlångvik by i Dragsfjärd. Den första provgrävningen gjordes år 1984, varefter boplatsen varje år har varit föremål för kompletterande undersökningar. Arbetet har utförts under ett veckoslut per år av amatörrarkeologigruppen vid Dragsfjärds arbetarinstitut under ledning av undertecknad. Undersökningarnas resultat har presenterats i årliga rapporter till museiverket. Basfakta om boplatsens läge, koordinatsystemet, utgrävningstekniken och de tidigare undersökningsresultaten kan inhämtas i rapporten gällande år 1988 års undersökning.

Syftet med år 1989 års undersökning var att undersöka boplatsens östligaste del, för att få en gräns för boplatssområdet i denna riktning. Dessutom grävdes provgropar norr och söder om den fyndrikaste delen av boplatsen för att få en avgränsning av detta s.k. aktivitetsområde i alla riktningar. Allt som allt grävdes 45 provgropar (bilaga 2). Iakttagelserna gällande provgroparna finns förtecknade i bilaga 3 samt i fyndkatalogen (TYA 516:1-32).

Det visade sig, att det år 1989 undersökta området enligt förväntan var relativt fyndfattigt. Boplatsens utkant mot öster har nu tydligen nåtts. Ett någorlunda tydligt kulturlager kunde skönjas endast vid koordinatpunkt 530/430 på c. 25-40 cm:s djup, samt i en av misstag grävd provgrop vid punkt 560/380 (jfr. bilaga 3). Vid punkt 570/360 var sanden mörkbrun på 25-45 cm:s djup, och vid punkt 580/380 syntes en mörkare färgning i gropens ena kant på c. 25-45 cm:s djup. I den sistnämnda provgropen hittades ett kvartsavslag på c. 45 cm:s djup.

De flesta fynden var kvarts- och stenavslag. Keramik och ben hittades endast i den av misstag grävda provgropen vid punkt 560/380. I provgropen vid punkt 570/370 hittades förutom avslag också en kvartskärna med slagspår (TYA 516:18) och i provgropen vid punkt 580/370 en liten slagkärna av en rödaktig stensort (TYA 516:26). Nästan alla fynd kom fram i provgroparnas ytlager, d.v.s. i urlakningsskiktet eller strax under detta. Skärvstenar iaktogs i tre provgropar, vid punkterna 530/430, 530/440 samt 570/360 (jfr bilaga 3).

Jordprov för fosfatanalys togs från samtliga provgropar. Proven togs med murslev ur snittet i kanten av provgroparna. Provtagningsdjupet var i de flesta groparna c. 35 cm. På c. 30 cm:s djup togs provet vid koordinatpunkterna 530/360, 550/360, 560/430, 600/390 och 600/400. Vid koordinatpunkterna 580/410 och 600/380 togs provet på 40 cm:s djup. Vid punkt 530/430 togs prov på 25 och 45 cm:s djup, och vid punkt 580/380 på 45 och 60 cm:s djup.

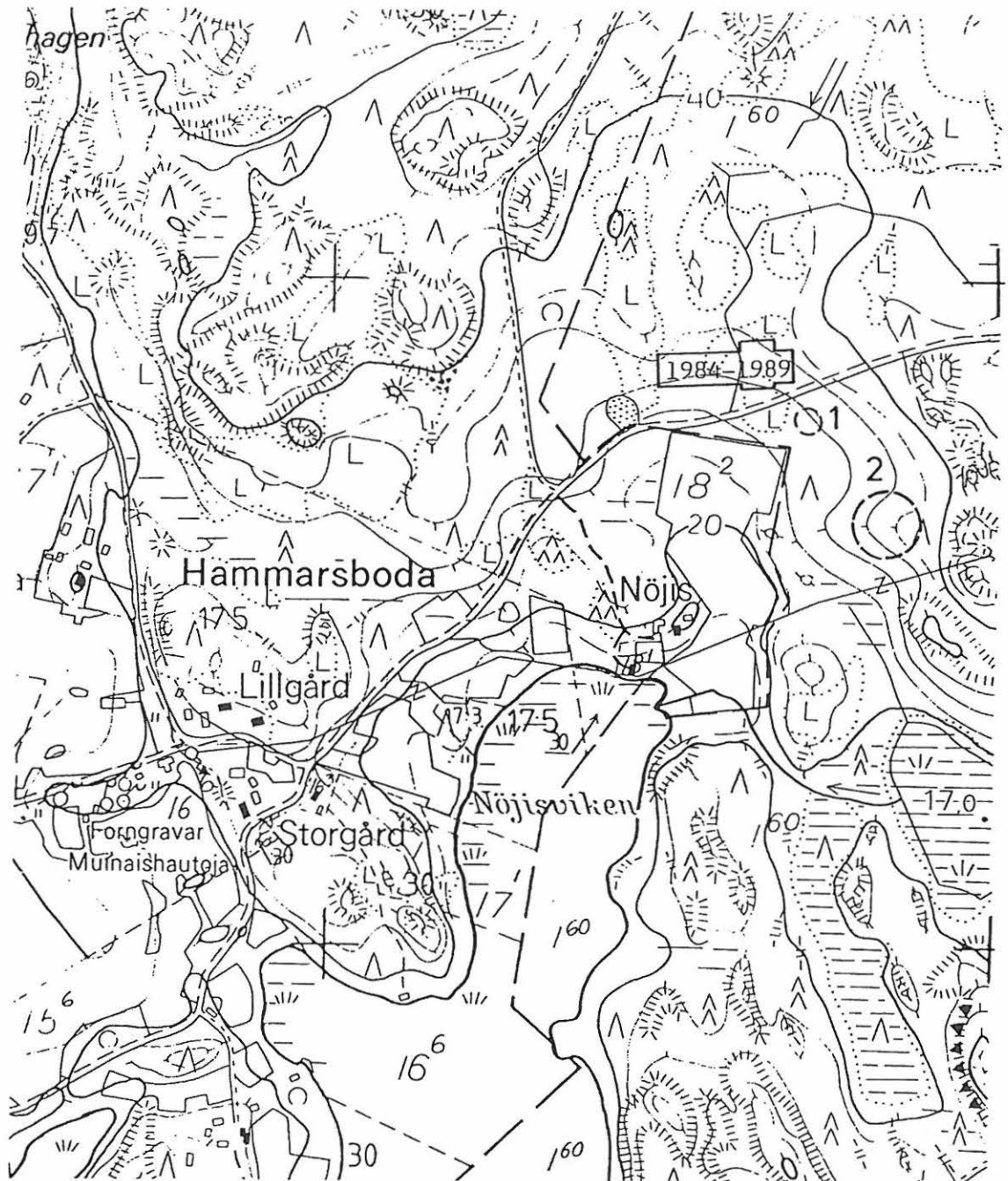
Resultatet av undersökningen år 1989 har fogats till de interpolerade kartor över utbredningen av kvarts- och stenavslag samt keramik per provgrop som tidigare har presenterats (bilaga 4). Man kan se, att fyndfrekvenserna i provundersökningsområdets kanter är låga, vilket tyder på att man nu har lyckats avgränsa boplatsens aktivast utnyttjade delar. Tydligast ser man detta i kartorna gällande utbredningen av stenavslag och keramik (bilaga 4). Kvartsen verkar däremot ha ett vidare utbredningsområde, som går utom undersökningsområdets gränser, även om de högsta frekvenserna finns där höga frekvenser av stenavslag och keramik förekommer.

Undersökningsområdet åren 1984-1989 är beläget ungefär parallellt med höjdkurvorna, med undantag av den östligaste delen, där höjdkurvorna börjar svänga mot sydost. Detta ger en förklaring till kvartsens utbredning i detta område, där kurvorna som betecknar kvartsförekomst också går mot sydost. Den aktivast utnyttjade delen av boplatsen har legat i närheten av den bäck som (ännu) i våra dagar rinner genom boplatsområdet. Dessutom har man tydligen arbetat på ett större område längs samma höjdkurvor på båda sidor om det aktivast utnyttjade området.

Ett par ströfynd av avslag i spadsnitt sydost om undersökningsområdet tyder på att man lämnat spår av sin vistelse även rätt långt från området man kan kalla boplatsens centrum. I två spadsnitt grävda av amatörarkeolog Hans Myhrman hittades ett kvartsavslag c. 100 m och ett stenvavslag c. 300 m sydost om den rikaste fyndplatsen (bilaga 1). Topografiskt passar dessa fynd bra in i bilden, emedan båda har kommit fram ungefär på samma höjd som de övriga fynden. Samtidigt poängterar de den gamla strandlinjens kontur, med en liten udde mot väster vid fyndplats 2 (bilaga 1). Hela stranden mellan bäcken och denna udde har troligen varit ett potentiellt område för olika verksamheter i anslutning till boplatsen.

Åbo 02-04-1991

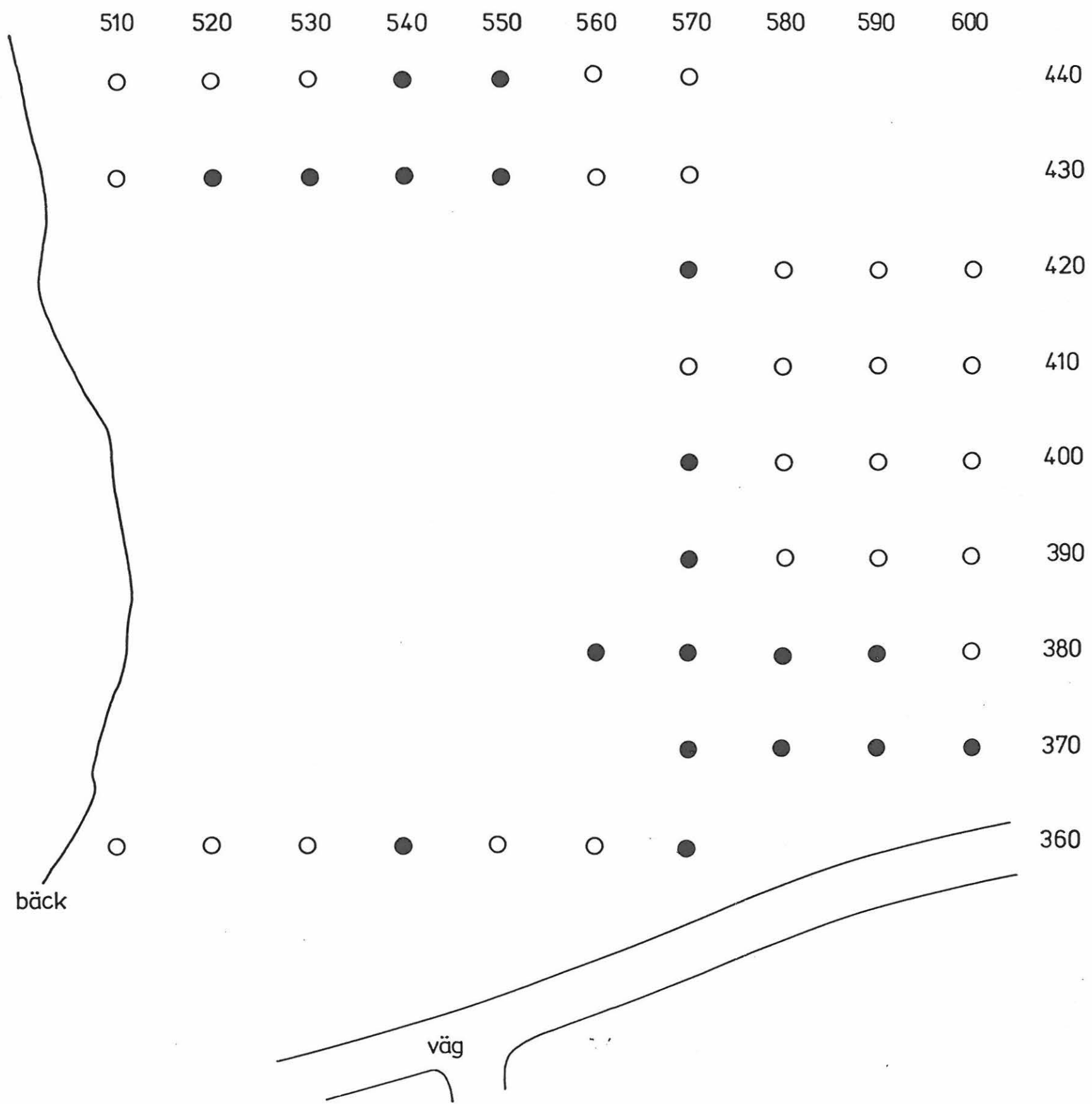

Henrik Asplund

DRAGSFJÄRD, SÖDERLÅNGVIK, NÖJIS

Utdrag av grundkartan 1034 11 C

Skala 1:10.000

PROVGROPARNA

- 510/360 Grå sand vid c. 20 cm:s djup. Gropen grävdes till c. 45 cm:s djup.
- 510/430 Vid 25 cm:s djup grå sand mellan stora stenar. Gropen grävdes mellan stenarna till c. 45 cm:s djup.
- 510/440 Gråbrun ren sand vid c. 20 cm:s djup. Gropen grävdes till c. 40 cm:s djup.
- 520/360 Vid c. 20 cm:s djup rödbrun sand, som ljusnade vid c. 50 cm:s djup.
- 520/430 Vid c. 20 cm:s djup brun sand mellan stora stenar. Gropen grävdes till c. 45 cm:s djup.
- 520/440 Ren ljusbrun sand vid c. 15 cm:s djup. Gropen grävdes till c. 35 cm:s djup.
- 530/360 Vid c. 15 cm:s djup brun sand, som ljusnade vid c. 45 cm:s djup. En skör sten, som möjligen kunde betraktas som en skärvsten.
- 530/430 Gropen grävdes på en skogsväg utnyttjad vid skogsavverkning. Brun sand vid c. 15 cm:s djup. Sanden var mörkare på c. 25-40 cm:s djup. Ren ljus sand kom fram på c. 45 cm:s djup. Fem skärvstenar iaktogs.
- 530/440 Brun sand på c. 20 cm:s djup. Sanden blev ljusare på c. 45 cm:s djup. En tydlig skärvsten iaktogs.
- 540/360 Vid c. 20 cm:s djup brun sand, som ljusnade vid c. 45 cm:s djup.
- 540/430 Vid c. 15 cm:s djup brun stenig sand, som ljusnade vid c. 50 cm:s djup.
- 540/440 Brun ren sand vid c. 20 cm:s djup. Gropen grävdes till c. 50 cm:s djup.
- 550/360 Vid c. 15 cm:s djup fin brun sand, som ljusnade vid c. 30 cm:s djup.
- 550/430 Vid 20 cm:s djup brun sand mellan stora stenar. Gropen grävdes mellan stenarna till c. 40 cm:s djup.
- 550/440 Rödbrun sand f.o.m. c. 15 cm:s djup. Sanden ljusnade vid c. 45 cm:s djup.
- 560/360 Brun sand vid c. 20 cm:s djup. Gropen grävdes till c. 35 cm:s djup.

- 560/380 Vid koordinatpunkten grävdes av misstag en provgrop till c. 25 cm:s djup, vid sidan av den grop som grävdes år 1988. Under humus- och urlakningslagret framträdde brun sand. Vid c. 25 cm:s djup började mörkare (kultur)jord framträda. Grävandet avslutades då misstaget upptäcktes.
- 560/430 Vid c. 15 cm:s djup hård stenig morän. Gropen grävdes till c. 35 cm:s djup.
- 560/440 Vid 20 cm:s djup stenig sand, som i gropens ena kant var mörkare färgad. Ren sand kom fram på c. 45 cm:s djup. Den mörka färgningen föreföll att bero på inslag av humus i den steniga jorden.
- 570/360 Vid c. 25 cm:s djup mörkbrun sand, som ljusnade vid c. 45 cm:s djup. Två skärvstenar kom fram i (eller genast under) urlakningsskiktet på c. 20-30 cm:s djup.
- 570/370 Vid c. 20 cm:s djup brun sand, som ljusnade vid c. 45 cm:s djup.
- 570/380 Vid c. 20 cm:s djup brun sand, som ljusnade på c. 40 cm:s djup.
- 570/390 Tunt humus- och urlakningslager (c. 10 cm), under vilket brun sand med mycket stenar. Sanden ljusnade vid c. 45 cm:s djup. En skärvsten iaktogs.
- 570/400 Ljus sand vid c. 25 cm:s djup. Gropen grävdes till c. 45 cm:s djup.
- 570/410 Ljus sand vid c. 15 cm:s djup. Gropen grävdes till c. 40 cm:s djup.
- 570/420 Vid c. 20 cm:s djup brun sand. Gropen grävdes till c. 45 cm:s djup.
- 570/430 Vid c. 20 cm:s djup brun sand, som började ljusna vid c. 40 cm:s djup.
- 570/440 Brun ren sand vid c. 15 cm:s djup. Gropen grävdes till c. 35 cm:s djup.
- 580/370 Vid c. 15 cm:s djup brun sand, som ljusnade vid c. 30-35 cm:s djup.
- 580/380 Vid c. 20 cm:s djup brun sand, som sakta började ljusna vid c. 50 cm:s djup. Vid c. 25-45 cm:s djup syntes en mörkare färgning i gropens ena kant. Det enda fyndet - ett kvartsavslag - kom fram på c. 45 cm:s djup.
- 580/390 Brun stenig sand vid c. 15 cm:s djup. Gropen grävdes till c. 50 cm:s djup.

- 8
- 580/400 Vid c. 30 cm:s djup brun sand, som ljusnade vid c. 50 cm:s djup.
- 580/410 Stenig brun sand vid c. 30 cm:s djup. Gropen grävdes till c. 60 cm:s djup.
- 580/420 Brun sand vid c. 20 cm:s djup. Gropen grävdes till c. 45 cm:s djup.
- 590/370 Vid c. 20 cm:s djup brun sand, som ljusnade vid c. 40 cm:s djup.
- 590/380 Tunt humus- och urlakningslager (c. 10 cm), under vilket brun stenig sand. I gropens ena kant ljus silt mellan stenarna ända från ytan. Grå silt kom fram i gropens botten på c. 45 cm:s djup.
- 590/390 Vid c. 20 cm:s djup brun sand, som ljusnade vid c. 35 cm:s djup.
- 590/400 Vid c. 20 cm:s djup brun sand, som ljusnade vid c. 40 cm:s djup.
- 590/410 Vid c. 15 cm:s djup brun sand, som ljusnade vid c. 30 cm:s djup. En möjligen bränd sten iaktogs.
- 590/420 Stenig morän vid c. 15 cm:s djup. Gropen grävdes till c. 30 cm:s djup.
- 600/370 Brun sand vid c. 20 cm:s djup. Gropen grävdes till c. 50 cm:s djup.
- 600/380 Brun stenig morän vid c. 20 cm:s djup. Gropen grävdes till c. 50 cm:s djup.
- 600/390 Ljus sand och stora stenar vid c. 20 cm:s djup. Gropen grävdes till c. 35 cm:s djup.
- 600/400 Brun stenig morän vid c. 20 cm:s djup. Gropen grävdes till c. 35 cm:s djup.
- 600/410 Ljus sand vid c. 25 cm:s djup. Gropen grävdes till c. 40 cm:s djup.
- 600/420 Brun grov sand med stenar vid c. 20 cm:s djup. Gropen grävdes till c. 45 cm:s djup.

